

Роль часопису «Освіта» (1918–1919, м. Кам'янець-Подільський) у проведенні регіональних історико-педагогічних досліджень

У сучасному науковому просторі дедалі більшої актуальності набувають дослідження з історії освіти регіонального характеру, що зосередженні на вивченні конкретних освітніх процесів та явищ локального географічного рівня. Мета таких розвідок полягає у висвітленні характерних рис та особливостей розвитку освіти того чи іншого регіону, розкритті маловідомих чи невідомих фактів, введенні до наукового обігу нових інформаційних ресурсів регіонального рівня (архівні документи, періодичні видання тощо), що суттєво доповнює та збагачує історико-педагогічне знання.

Важливу роль у здійсненні будь-якого історико-педагогічного дослідження, зокрема й регіонального характеру, відіграє джерельна база, від повноти, ґрунтовності й інформативності якої залежать результати розвідки. Особливе місце серед джерел займають періодичні видання, адже вони оперативно реагують на суспільні зміни, висвітлюють нагальні й актуальні питання, представляють позиції широкого кола освітян та науковців. У фонді Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського зберігається низка періодичних видань регіонального спрямування різних хронологічних періодів. Серед інших найменувань педагогічної періодики у книгозбірні міститься журнал «Освіта», що видавався у Кам'янці-Подільському впродовж 1918–1919 рр. [1]. Його матеріали суттєво розширяють джерельну базу регіональних історико-педагогічних досліджень.

«Освіта» – двотижневий педагогічний журнал, що виходив за редакцією співробітників відділу позашкільної освіти Подільської губернської народної управи М. Ільїнського та Є. Кондрацького. Готувалося видання за плідної співпраці з такими видатними педагогами Кам'янець-Подільського університету, як ректором, професором І. Огієнком, професорами В. Бідновим, П. Бучинським, К. Широцьким, приват-доцентами Л. Білецьким, І. Крип'якевичем, М. Драй-Хмарою, М. Чайковським та ін. Журнал адресувався всім діячам освіти Поділля, насамперед учителям. Його мета полягала у висвітленні теоретичних та практичних аспектів навчання й виховання, згуртуванні освітян Подільського краю навколо професійних інтересів, інформуванні громадськості про стан шкіл та вчительства, заходи земств та міст щодо розвитку освіти, діяльність Просвіт, учительських спілок та інших культурно-освітніх організацій.

Важливим завданням редакційної колегії часопису було слідкувати за виходом у світ педагогічної літератури та повідомляти освітянську спільноту про новинки друкованого слова, інформувати про закони й розпорядження з питань освіти. Окрім того, у виданні з метою покращення освітнього процесу друкувалися практичні рекомендації щодо його організації та проведення; розміщувалися оголошення про вакантні посади в школах губернії, що сприяло вирішенню кадрових проблем.

На сторінках журналу міститься низка різнопланових матеріалів, які згруповано в шість блоків: 1) статті (наукові розвідки з різних питань освіти); 2) із життя шкільного та позашкільного (публікації, що відображають діяльність шкіл, культурно-освітніх організацій, становище педагогічних кадрів та їх підготовку, державну політику в галузі освіти тощо); 3) хроніка (інформація про актуальні освітні події регіонального та загальнодержавного характеру); 4) критика та бібліографія (відгуки, рецензії на нові педагогічні видання, огляди дитячої літератури); 5) розпорядження (нормативно-правові документи, що регулювали діяльність освітніх установ); 6) оголошення (інформація про проведення нарад працівників освіти, вихід з друку важливих видань, вільні робочі місця у школах губернії та ін.).

Отже, часопис «Освіта» займає важливе місце у формуванні джерельної бази регіональних історико-педагогічних досліджень. Він містить широкий спектр матеріалів про розвиток освіти й педагогічної думки Поділля. Видання слугуватиме цінним джерелом інформації для вчених, освітян, здобувачів освіти, які цікавляться освітніми процесами та явищами, життям і діяльністю видатних педагогів Подільського краю.

Список використаних джерел

1. Освіта : двотижневий пед. журн. Поділ. Губер. Нар. Управи / Поділ. Губер. Нар. Управа. – Кам'янець на Поділля : Друкарня Поділ. Губер. Нар. Управи, 1918–1919. – Виходив раз на два тижні.

С. М. Хонта

Основні часописи Українського педагогічного товариства «Рідна школа» (1881–1939 рр.) у книжковому русі Галичини

Українське педагогічне товариство «Рідна школа» (1912–1926), яке з 1881 р. по 1912 р. існувало під назвою «Руське педагогічне товариство», за змістом і формою представляло першу українську освітньо-шкільну організацію, основним завданням якої (згідно зі Статутом) було поширення українського шкільництва і згуртування українських педагогів у Галичині. Пріоритетними формами роботи Товариства «Рідна школа» були боротьба з неписемністю, бібліотечна справа, організація культурно-освітніх заходів, видавництво тощо.

Засновниками товариства стали українські педагоги Анатоль Вахнянин, Омелян Огоновський, Омелян Партицький, Омелян Савицький, Роман Заклинський, Дмитро Вінцковський, священники Іван Величко, Володислав Бачинський, редактор газети «Діло» Володимир Барвінський та інші українські громадські діячі. Товариство «Рідна школа» функціонувало в Галичині до 1939 р. і мало місцеві осередки. Разом з тим воно завжди прагнуло створити свій друкований орган, де б висвітлювало всі напрями роботи.

Першим часописом товариства у 1880 р. стала «Школьна Часопись», яку видавав Г. Врецьона (активний член Товариства). Основними та архіважливими у Часописі були дидактично-педагогічні та методичні матеріали, окрім цього на шпальтах часопису робились перші спроби